
Η απόφαση του ΕΔΑΔ

Γράφει ο Χρίστος Ιωσηφίδης

Στις 6 Απριλίου 2005 δημοσιεύθηκε η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην υπόθεση προσφυγής Μύρας Χενίδη-Αρέστη εναντίον της Τουρκίας. Το Δικαστήριο απέρριψε τις προδικαστικές ενστάσεις της Τουρκίας και αποφάσισε να προχωρήσει στην εξέταση της ουσίας της προσφυγής.

Πρόκειται για σαφή νέα επιβεβαίωση της ευθύνης της Τουρκίας για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο υπό τον έλεγχο της τμήμα της Κύπρου.

Η απόφαση αυτή, η οποία διατηρεί ανοικτό το δρόμο για την καταχώρηση νέων προσφυγών εναντίον της Τουρκίας από τη μια αφαιρεί κάθε νομικό εμπόδιο για ταχεία εκδίκαση των 1.330 προσφυγών που εκκρεμούν εναντίον της Τουρκίας, από την άλλη είναι, όπως αναμενόταν, ουσιαστικά θετική.

Απορρίπτει κατά κύριο λόγο τους ισχυρισμούς της Τουρκίας ότι δήθεν δεν ευθύνεται για την κατάσταση πραγμάτων που επικρατεί στην

«ΤΔΒΚ» και μόνο εάν δεν ικανοποιηθούν να έχουν δικαίωμα να προσφεύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Με την απόφαση αυτή οι αιτητές θα συνεχίσουν να καταχωρούν τις προσφυγές τους εναντίον της Τουρκίας απ' ευθείας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Η απόφαση του Δικαστηρίου περιέχει όμως και κάποια κενά και υποδείξεις προς την Τουρκία, τα οποία δημιουργούν εύλογα ερωτηματικά. Θα ασχοληθούμε όμως σήμερα με τα θετικά της απόφασης.

Το Δικαστήριο επιβεβαιώνει προηγούμενες αποφάσεις του, σύμφωνα με τις οποίες η Τουρκία μέσω του στρατού που διατηρεί στην κατεχόμενη Κύπρο ασκεί πραγματικό έλεγχο στις κατεχόμενες περιοχές.

Γι' αυτό το λόγο, η Τουρκία έχει ακεραία την ευθύνη. Τίποτα δεν έχει αλλάξει. Το γεγονός ότι οι δύο κοινότητες συζητούν επί ίσοις όροις για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος δεν προσδίδει οποιαδήποτε

κρατική υπόσταση στη «ΤΔΒΚ».

Επίσης, τονίζει το Δικαστήριο, η απόρριψη του Σχεδίου Ανάν από τους Ελληνοκυπρίους δεν έχει οποιαδήποτε νομική επίπτωση στον τερματισμό της συνεχούς παραβίασης των δικαιωμάτων των εκτοπισθέντων. Σχετικά με την «επιτροπή αποζημιώσεων» που δημιούργησε διά «νόμου» η «ΤΔΒΚ», το Δικαστήριο, χωρίς να κρίνει τη νομιμότητα της «επιτροπής», σημειώνει τους πιο κάτω λόγους απόρριψης του τουρκικού ισχυρισμού περί δήθεν υποχρέωσης προσφυγής των Ελληνοκυπρίων πρώτα σε αυτή την επιτροπή και μετά στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο: Τίποτα δεν προβλέπεται για αποζημιώσεις κινητής περιουσίας ή για ηθική βλάβη, ιδιαίτερα όμως δεν προβλέπεται η ανάκτηση της περιουσίας από τους νόμιμους ιδιοκτήτες της.

Επιπλέον, ο νόμος της «ΤΔΒΚ» δεν προβλέπει τίποτα σχετικά με το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής, οικογενειακής ζωής και κατοικίας και την απαγόρευση των διακρίσεων. Ο «νόμος» δεν αναφέρεται σε αποζημιώσεις για την περίοδο που προηγείται της δημοσίευσής του.

Η δε «επιτροπή αποζημιώσεων» δεν προσφέρει οποιαδήποτε εχέγγρα

αμεροληψίας, δεδομένου ότι η πλειοψηφία των μελών της κατοικεί σε περιουσίες Ελληνοκυπρίων.

Για τους πιο πάνω λόγους, το Δικαστήριο καταλήγει και αποφασίζει ότι η «επιτροπή αποζημιώσεων» δεν αποτελεί πραγματικό αποτελεσματικό ένδικο μέσο για την ικανοποίηση των παραπόνων της αιτήτριας. Κατά συνέπεια, η αιτήτρια, όπως και όλοι οι άλλοι Ελληνοκύπριοι, ορθά προσέφυγαν ή προτίθενται να προσφύγουν απ' ευθείας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εναντίον της Τουρκίας.

Πέραν των νομικών προεκτάσεων της πιο πάνω απόφασης, εξάγονται και άλλα συμπεράσματα πολιτικής σημασίας, τα οποία έχουν άμεση σχέση με το σχέδιο Ανάν και την επίλυση του Κυπριακού.

Πρώτα απ' όλα, κατά την εκδίκαση της υπόθεσης από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, η κυπριακή Κυβέρνηση προβάλλει επίσημα τη θέση ότι «Το Δικαστήριο δεν μπορεί να ασχοληθεί με το σχέδιο Ανάν το οποίο είναι ανύπαρκτο και άκυρο «null and void» χωρίς νομικό αποτέλεσμα».

Τόσο ξεκάθαρη θέση της κυπριακής Κυβέρνησης για πρώτη φορά εμφανί-

ζεται σε επίσημο έγγραφο. Το σχέδιο Ανάν είναι νεκρό.

Προς τι λοιπόν η επαναφορά του με τον ένα ή τον άλλο τρόπο «ως βάση διαπραγμάτευσης»; Προς τι λοιπόν η προσκόλληση κάποιων κομματικών και, ενδεχομένως, κυβερνητικών αξιωματούχων σε άκυρο σχέδιο λύσης, το οποίο Ελληνοκύπριοι απέρριψαν με συντριπτική πλειοψηφία και στο οποίο δεν μπορούν να επιφέρουν σημαντικές αλλαγές;

Αναφορικά με την αποκλειστική ευθύνη της Τουρκίας στην παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το Δικαστήριο αναφέρει ότι στην περίπτωση που το σχέδιο Ανάν θα γινόταν αποδεκτό και θα ετίθετο σε ισχύ, αυτό θα αποτελούσε μια σημαντική εξέλιξη στις διακοινοτικές συνομιλίες, την οποία σαφώς θα λάμβανε υπόψη.

Το κύριο συμπέρασμα που εξάγεται και από αυτή την απόφαση διεθνούς ευρωπαϊκού δικαστηρίου, είναι ότι τα

ανθρώπινα δικαιώματα και οι ευρωπαϊκές αξίες, όπως αυτές κωδικοποιούνται στην υπογραφείσα στις 29 Οκτωβρίου 2004 Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος για την Ευρώπη αποτελούν, υπό τις περιστάσεις, τη πιο σωστή βάση συμφωνημένης λύσης του κυπριακού προβλήματος.

Με τη βοήθεια του κυπριακού λαού και με τη συνεχή επιβεβαίωση της προσήλωσης των ευρωπαϊκών θεσμών στις αρχές της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς δικαίου, όπως συνέβη και με αυτή την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, η Τουρκία θα αντιληφθεί τα δικά της καλώς νοούμενα ύψιστα εθνικά συμφέροντα και γρήγορα θα επιλέξει το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην Κύπρο για την ειρήνη και τη συνεργασία των λαών στην περιοχή, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά ιδεώδη.